

DE ARBITRAGE VAN HET INTERNATIONAAL ARBITRAGEHOF VAN DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL

*Herman Verbist*¹

Wanneer partijen overeenkomen dat ze hun eventuele geschillen door arbitrage wensen te laten beslechten en dus deze wensen te onttrekken aan de bevoegdheid van de gewone rechtbanken, hebben ze de keuze tussen, enerzijds, een "ad hoc"-arbitrage en, anderzijds, een institutionele arbitrage.

Wanneer partijen kiezen voor een institutionele arbitrage, betekent dit dat zij voor de beslechting van hun geschil door arbitrage de tussenkomst wensen van een arbitrage-instelling. Die tussenkomst kan bestaan in het aanstellen van arbiters, maar zij kan ook veel verder gaan en kan bestaan in het organiseren en superviseren door die instelling van de hele procedure vanaf het prille begin van het geschil tot aan het betekenen van de arbitrale uitspraak. De mate van tussenkomst in de arbitrageprocedure kan grondig verschillen naargelang de gekozen instelling.

Het aantal arbitrage-instellingen, waaruit partijen kunnen kiezen, wordt steeds groter. Sommige instellingen concentreren zich op een bepaalde sector van het bedrijfsleven, nationaal of internationaal. Andere instellingen bieden hun goede diensten voor geschillenbeslechting aan binnen een bepaald geografisch kader (stad, regio, land).

Op internationaal vlak, kunnen de arbitrage-instellingen in volgende categorieën worden onderscheiden :

(a) Arbitrage-instellingen van bilaterale aard.

Deze instellingen stellen zich als opgave om geschillen te behandelen tussen partijen van twee welbepaalde landen. Deze instellingen treft men in principe aan in het kader van bilaterale Kamers van Koophandel. Een voorbeeld hiervan is de arbitrage door de Frans-Duitse Kamer van Koophandel, die zich richt op de handelsbetrekkingen en handelsgeschillen tussen Frankrijk en Duitsland.

(1) HERMAN VERBIST is Counsel bij het Internationaal Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel, Parijs. Deze bemerkingsen zijn die van de auteur en binden niet het Internationaal Arbitragehof.

(b) Arbitrage-instellingen van regionale aard.

Deze instellingen concentreren zich op geschillen tussen partijen van een of meerdere welbepaalde regio's in de wereld. Een voorbeeld hiervan is het arbitragesysteem van de Euro-Arabische Kamers van Koophandel, dat specifiek voor handelsgeschillen tussen Europese en Arabische partijen voorzien werd.

(c) Tenslotte, zijn er arbitrage-instellingen van universele aard.

Deze stellen zich ten dienste voor het beslechten van handelsgeschillen wereldwijd, onafgezien het land waaruit de partijen afkomstig zijn. Het meest bekende voorbeeld hiervan is ongetwijfeld het Internationaal Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel.

Wat betekent het nu in concreto, een internationale arbitrage-instelling te zijn?

Dit betekent, enerzijds, dat de instelling zodanig moet georganiseerd zijn, dat ze een internationaal karakter vertoont en, anderzijds, dat de instelling een arbitragereglement ter beschikking van de partijen stelt, dat moet toelaten een procedure te organiseren in om het even welk land ter wereld, zonder al te sterk beknot te worden door een of ander nationaal procedure-recht.

Deze twee aspecten kunnen verduidelijkt worden aan de hand van het voorbeeld van het Internationaal Arbitragehof binnen het kader van de Internationale Kamer van Koophandel.

I. DE ORGANISATIE VAN HET INTERNATIONAAL ARBITRAGEHOF VAN DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL

De Internationale Kamer van Koophandel (in het Frans bekend als "Chambre de Commerce Internationale" afgekort "C.C.I.", of in het Engels als "International Chamber of Commerce" afgekort "I.C.C.") is gevestigd in Parijs, waar zij in 1919 opgericht werd als een niet-gouvernementele internationale organisatie. De doelstelling van de Internationale Kamer van Koophandel was van bij zijn oprichting, vlak na de eerste wereldoorlog, om te ijveren voor een open wereld economie, en met name om bij te dragen tot een bevordering van de wereldhandel en aldus ook de betrekkingen tussen de landen te bevorderen.

De Internationale Kamer van Koophandel is georganiseerd als een federatie van Nationale Comités. Op dit ogenblik telt het 59 Nationale Comités in de wereld, en daarnaast heeft het in nog eens 59 andere landen vertegenwoordigingen.

Al heel vroeg was de Internationale Kamer van Koophandel zich ervan bewust geworden dat de internationale handel zich slechts ten volle kon ontplooiën, indien zij de ondernemingen die deze handel wilden bedrijven ook een adequaat hulpmiddel ter beschikking zou stellen om geschillen tussen ondernemingen uit verschillende landen te beslechten. Daartoe werd in 1923 een permanente arbitrage-instelling opgericht, onder de naam Arbitragehof ("Cour d'Arbitrage"), dat gestoeld was op een eigen arbitrage-reglement. Vanaf 1 juli 1989 heeft dit Arbitragehof de naam aangenomen van Internationaal Arbitragehof, meer bepaald om zijn internationale aard volledig te laten blijken.

Het Arbitragehof, dat dit jaar zijn 70e verjaardag viert, doet zelf geen uitspraak in de geschillen die hem worden voorgelegd. Zijn taak bestaat er in, om de arbitrageprocedure administratief te organiseren en te superviseren, van bij het prille begin tot bij de betekening van de uitspraak. Bij die taak, wordt het bijgestaan door een internationaal secretariaat.

Het Arbitragehof zelf is samengesteld uit een voorzitter (een Fransman), zeven vice-voorzitters (die afkomstig zijn uit Egypte, Indië, Japan, Mexico, de Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland), en uit 48 leden van verschillende nationaliteit, afkomstig uit de vijf werelddelen. De voorzitter en de vice-voorzitters worden verkozen voor een verlengbare termijn van drie jaren door de Raad van de Internationale Kamer van Koophandel, dit is haar hoogste orgaan. De leden van het Arbitragehof worden voorgedragen door de respectievelijke Nationale Comités van hun land van herkomst en worden benoemd door diezelfde Raad van de Internationale Kamer van Koophandel, voor een verlengbare termijn van drie jaren.

De leden van het Hof zijn allen juristen, die een grote ervaring hebben met de internationale handel en het internationale handelsrecht, elk vanuit hun eigen rechtscultuur. Zij komen eenmaal per maand samen in een plenaire zitting in Parijs, en sommigen onder hen zetelen daarnaast nog een of meerdere malen per maand in een beperkte zitting van het Hof. Hun werk in het kader van het Internationaal Arbitragehof is onbezoldigd.

Vermits het Arbitragehof slechts enkele dagen per maand zetelt, is er behoefte aan een secretariaat dat het dagdagelijkse werk afhandelt. Dit secretariaat wordt geleid door een Secretaris-Generaal (een Amerikaan), bijgestaan door een Adjunct-Secretaris-Generaal (een Fransman), en bestaat voorts uit zes ploegen die elk geleid worden door een juridisch adviseur (Deze laatsten zijn afkomstig uit België, Colombië, Duitsland, Frankrijk, de Verenigde Staten en Zwitserland). In het totaal wer-

ken op het secretariaat een 30-tal personen, die 13 verschillende nationaliteiten vertegenwoordigen.

Het is deze veelzijdigheid in de samenstelling van het secretariaat en van het arbitragehof, ook taalkundig, die toelaten om in alle neutraliteit en tegelijk met kennis van zaken op te treden in de behandeling van een zo grote diversiteit van zaken en ten aanzien van een zo grote diversiteit van partijen.

De arbitrage van de Internationale Kamer van Koophandel is niet uitsluitend voorbehouden voor de ondernemingen uit landen waar een Nationaal Comité is gevestigd of voor ondernemingen die lid zijn van de Internationale Kamer van Koophandel. Haar arbitrage staat overigens niet enkel ter beschikking van private ondernemingen, die een geschil hebben. In een groot aantal zaken treden immers para-statale ondernemingen op of zelfs regeringen zelf, die een handelscontract hebben gesloten waarin een IKK arbitrageclausule is voorzien.

Gedurende de 70 jaren van zijn bestaan, heeft het Arbitragehof van de IKK tot op heden meer dan 7.800 arbitrageaanvragen ontvangen. De laatste paar jaren betreft het meer dan 360 aanvragen per jaar.

II. DE WERKING VAN HET ARBITRAGEREGLEMENT VAN HET INTERNATIONAAL ARBITRAGEHOF VAN DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL

Wanneer partijen in hun arbitrageovereenkomst bepalen dat hun geschil zal worden beslecht volgens het Arbitragereglement van de Internationale Kamer van Koophandel, betekent dit dat zij hun geschil voorleggen aan de bevoegdheid van het Internationaal Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel en dat de hele procedure zal gevolgd worden die in het Reglement is voorzien.

Zoals reeds aangegeven, beslecht het Arbitragehof zelf niet de geschillen, het stelt daartoe arbiters aan, welke het zal begeleiden en controleren gedurende de hele duur van de procedure. De maatregelen die het Arbitragehof neemt in de loop van een procedure zijn van louter administratieve aard, daar zij enkel betrekking hebben op het organiseren en superviseren van de procedure. De jurisdictionele bevoegdheden zijn voorbehouden aan de scheidsrechters.

Het Arbitragereglement op zichzelf laat zowel aan het Hof als aan de arbiters toe de hele arbitrageprocedure af te werken, zonder dat de tussenkomst van de gewone rechtbank vereist is.

A. WAARIN BESTAAT HET TOEZICHT DOOR HET ARBITRAGEHOF?

Het Arbitragereglement voorziet hoe een Verzoek om Arbitrage dient ingeleid te worden, hoe de betekening aan de Verweerster dient te gebeuren, en welke termijnen aan de Verweerster dienen verleend te worden om te antwoorden vooraleer het Hof de procedure in gang zal zetten. (Artikels 3, 4, 5 en 6 van het Arbitragereglement).

Het Reglement bepaalt dat het Arbitragehof, bij het begin van een procedure, zich erover zal uitspreken of er "prima facie" een arbitrageovereenkomst tussen de partijen bestaat. Zo kan het Hof vaststellen dat er geen arbitrageovereenkomst is en beslissen dat er geen procedure van start kan gaan (Artikel 7 van het Arbitragereglement; Artikel 12 van het Intern Reglement), maar het kan ook beslissen, in geval van betwisting van het bestaan of van de geldigheid van de arbitrageovereenkomst, dat het geschil aan een scheidsgerecht wordt voorgelegd, overeenkomstig Artikel 8 al. 3 van het Arbitragereglement. Dit houdt in dat het scheidsgerecht dan vooreerst over zijn eigen bevoegdheid zal dienen te oordelen, vooraleer de zaak ten gronde te onderzoeken.

Wanneer het Hof beslist een procedure in gang te zetten, zal het onmiddellijk de nodige maatregelen treffen voor de samenstelling van een scheidsgerecht, voor het vastleggen van de arbitrageplaats en voor het bepalen van de provisie die de partijen voorafgaandelijk dienen te betalen.

Wat betreft de samenstelling van het scheidsgerecht, zal het Arbitragehof vooreerst bepalen of het geschil aan een scheidsgerecht met drie leden dan wel aan een alleenzetelend arbiter wordt voorgelegd, tenzij de partijen dienaangaande een overeenkomst hebben getroffen. Zulke overeenkomst kunnen zij getroffen hebben ofwel in de arbitrageclausule ofwel op het ogenblik dat de procedure wordt ingeleid.

Indien het geschil aan een driedelig scheidsgerecht zal worden voorgelegd, kan de eiseres en de verweerster elk een arbiter naar keuze aanduiden, wiens benoeming door het Hof pas bevestigd wordt, nadat deze elk een verklaring van onafhankelijkheid ten aanzien van de partijen hebben ondertekend (Artikel 2 al. 7 van het Arbitragereglement). Indien een partij nalaat een arbiter aan te duiden, zal het Hof hem benoemen in de plaats van de partij (Artikel 2 al. 6, lid 4 van het Arbitragereglement).

De selectie en benoeming van de voorzitter van het scheidsgerecht of de alleenzetelende arbiter gebeurt door het Arbitragehof, tenzij de partijen de wens hebben uitgedrukt om hem of haar zelf te kiezen of, bij een driedelig scheidsgerecht, de keuze van de voorzitter wensen over

te laten aan de coarbiters. Wanneer het Hof een arbiter dient te benoemen, zal het over het algemeen één van de 59 Nationale Comités van de Internationale Kamer van Koophandel uitkiezen en de persoon benoemen die door dat Comité wordt voorgedragen. Bij de keuze van het Comité, die in feite neerkomt op een keuze van de nationaliteit van de gezochte arbiter, wordt rekening gehouden met de nationaliteiten van de partijen, de nationaliteiten van de andere leden van het scheidsrecht, het toepasselijk recht en de plaats van arbitrage.

Als een van de eerste maatregelen voor het laten starten van een arbitrageprocedure, zal het Arbitragehof ook de plaats vastleggen waar de arbitrage zal plaatsvinden. Vermits de partijen in de meeste gevallen reeds zijn overeengekomen waar de arbitrage zal dienen plaats te vinden, zal het Hof zich in die gevallen er toe beperken die arbitrageplaats te bevestigen. Indien de partijen evenwel niets hebben voorzien of zijn overeengekomen, zal het Hof de plaats uitkiezen. Het Hof zal er daarbij voor zorg dragen dat deze plaats neutraal is ten opzichte van de partijen en dat deze, door het procedurerecht dat er van toepassing is en door de internationale verdragen waaraan zij gebonden is, de nodige garantie biedt om zonder te veel verwikkelingen een uitvoerbare Arbitrale Uitspraak af te leveren.

Tenslotte zal het Arbitragehof vanaf het begin een kostenprovisie bepalen, welke door de partijen dient betaald te worden vooraleer het scheidsgerecht zijn taak kan aanvatten. De berekening van de kostenprovisie gebeurt op basis van de waarde van de vorderingen der partijen, overeenkomstig de schalen die in het Reglement zijn afgedrukt (Artikel 5 van Bijlage III bij het Arbitragereglement).

Na deze eerste maatregelen, die ertoe strekken de arbitrageprocedure te laten starten, zal het Arbitragehof nog enkele malen dienen op te treden, om zijn opdracht van superviserend orgaan waar te nemen.

Met name, zal het Hof de Opdrachtakte (beter bekend als "Terms of Reference" of "Acte de Mission") dienen te verifiëren. (Artikel 13 van het Arbitragereglement). Dit document, dat het kader van de procedure en de opdracht van het scheidsgerecht zal schetsen, dient door het scheidsgerecht en de partijen ondertekend te worden vooraleer het onderzoek van de zaak ten gronde kan angevat worden. Indien een van de partijen weigert dit document te ondertekenen, zal het Hof zijn goedkeuring eraan dienen te verlenen vooraleer de procedure verder kan.

Het Arbitragehof dient eveneens tussenbeide te komen om desgevallend de termijnen te verlengen, die in het Reglement voorzien zijn voor het opstellen van de Opdrachtakte, enerzijds, en voor het vellen

van de Arbitrale Uitspraak, anderzijds (Artikel 13 al. 2 en 18 van het Arbitragereglement).

Indien tijdens de procedure een incident zou rijzen in verband met een arbiter (wraking, vervanging of ontslag) zal het Arbitragehof auto-noom dit probleem oplossen en de nodige stappen ondernemen om desgevallend een nieuw arbiter aan te stellen (Artikel 2 al. 8, 9, 10 en 11 van het Arbitragereglement).

De belangrijkste opdracht van het Arbitragehof bestaat ongetwijfeld in het onderzoeken van de ontwerpen van Arbitrale Uitspraak, die aan zijn goedkeuring dienen voorgelegd te worden, vooraleer zij door het scheidsgerecht ondertekend en door het Secretariaat aan de partijen betekend worden (Artikel 21 en 23 van het Reglement).

Artikel 21 van het Arbitragereglement bepaalt welke controle het Hof daarbij kan uitvoeren. Het Hof mag, enerzijds, vormwijzigingen opleggen en kan, anderzijds, de aandacht van het scheidsgerecht vestigen op materiële punten, zonder weliswaar de beslissingsvrijheid van het scheidsgerecht aan te tasten.

Wat de mogelijkheid betreft om vormwijzigingen op te leggen, dient er op gewezen dat de opdracht van het Hof er in bestaat om Arbitrale Uitspraken af te leveren, die moeten kunnen tenuitvoergelegd worden. Derhalve, wordt nagegaan of de Uitspraken beantwoorden aan de vorm die van een ICC Uitspraak verwacht wordt. Zo kan het Hof vragen om bepaalde vermeldingen in de Arbitrale Uitspraak op te nemen, of schrijf-of rekenfouten te corrigeren. Bovendien zal, overeenkomstig Artikel 17 van zijn Intern Reglement, worden nagegaan of bepaalde vormvereisten van het toepasselijk procedurerecht en, desgevallend, van het recht dat op de arbitrageplaats geldt zijn nageleefd.

Wat de eventuele bemerkingen ten gronde betreft, dient erop gewezen dat het Hof geenszins als een beroepsinstantie optreedt, die zijn oordeel in de plaats van het scheidsgerecht kan opleggen. Wel kan het Hof bemerkingen maken aangaande bepaalde contradicties of incoherenties in de Uitspraak, of met name indien de Uitspraak niet helemaal beantwoordt aan de opgaven van het scheidsgerecht zoals zij in de Opdrachtakte zijn vastgelegd.

Met deze controle van de Arbitrale Uitspraken, die heel specifiek is voor de ICC arbitrage en die tegelijk exclusief is aangezien zij door geen enkele andere arbitrage-instelling wordt uitgevoerd, wil het ICC Internationaal Arbitragehof zijn Arbitrale Uitspraken een bepaald kwaliteitslabel meegeven en meteen een garantie voor de partijen dat de Arbitrale Uitspraak zal kunnen tenuitvoergelegd worden.

B. DE PROCEDURE VOOR HET SCHEIDSGERECHT:

Eens het scheidsgerecht vanwege het Secretariaat van het Arbitragehof het dossier met de stukken van de partijen heeft gekregen, heeft het alle verantwoordelijkheid en een relatief grote vrijheid om de arbitrageprocedure te organiseren en het onderzoek van de zaak in te stellen. Het is weliswaar verplicht om vooreerst een Opdrachtakte op te stellen, waarin de partijen hun vorderingen en de te beslechten geschilpunten zullen vastleggen.

Het Arbitragereglement geeft geen concrete aanwijzingen over de wijze waarop het scheidsgerecht de procedure dient te voeren. Het scheidsgerecht kan zelf bepalen welk type van procedure het wenst te voeren, hoe het de bewijsmaterialen van de partijen wenst te bekomen, of het de partijen of bepaalde getuigen zal ondervragen, of het bepaalde deskundigen zal aanstellen, en wanneer het zittingen zal organiseren.

Het Arbitragereglement voorziet slechts enkele basisprincipes die moeten nageleefd worden, welke in feite beantwoorden aan de fundamentele principes die partijen in een internationale arbitrageprocedure verwachten (Artikel 14 en 15 van het Arbitragereglement). Aldus kunnen arbitrageprocedures van de IKK wereldwijd, zonder onderscheid, zowel in "common law"-rechtsstelsels als in civielrechtelijke en andere stelsels plaatsvinden.

Wanneer het Arbitragereglement bepaalde procedurele bepalingen niet voorziet en wanneer de partijen dienaangaande niets overeengekomen zijn, heeft de arbiter de mogelijkheid om zelf de toepasselijke regelingen uit te vaardigen, al dan niet rekening houdende met het procedurerecht van een bepaald land (Artikel 11 van het Arbitragereglement).

Wat het materieel toepasselijk recht betreft, zal de arbiter eveneens de bevoegdheid hebben dit te bepalen, indien de partijen dienaangaande niets zijn overeengekomen (Artikel 13 al. 3 van het Arbitragereglement).

III. INTERNATIONAAL KARAKTER

Samenvattend, kan het internationale karakter van de arbitrage van de Internationale Kamer van Koophandel als volgt worden omschreven:

Eenzijds, met het Internationaal Arbitragehof, dat gekenmerkt is door een volledig internationale bezetting en gesteund door een internatio-

naal secretariaat, beschikt de Internationale Kamer van Koophandel over een structuur die bij machte is om partijen bij te staan, waar ook ter wereld, bij het beslechten van hun geschillen, van welke aard deze ook zijn.

Anderzijds, door een Arbitragereglement dat toelaat arbitrageprocedures soepel en autonoom ten opzichte van de gewone rechtbanken te laten verlopen, zorgt de Internationale Kamer van Koophandel er voor dat haar arbitrages wereldwijd, zonder onderscheid, kunnen plaatsvinden.

IV. VOOR VERDERE INFORMATIE OVER DE ARBITRAGE VAN DE IKK:

1. Het Arbitragereglement van de Internationale Kamer van Koophandel kan bekomen worden op eenvoudige aanvraag op het volgende adres :

Internationale Kamer van Koophandel
38, Cours Albert 1er
F- 75008 Paris
France

Tel. (33-1) 49.53.28.28
Fax. (33-1) 49.53.29.33

Het Arbitragereglement werd tot dusver uitgegeven in de volgende talen : Arabisch, Bulgaars, Chinees, Duits, Engels, Frans, Italiaans, Japans, Russisch, Spaans.

Sedert 1 januari 1993 is het Aangangsel III bij het Reglement gedeeltelijk gewijzigd, met name inzake de schalen voor de berekening van de kostenprovisie.

2. Het Internationaal Arbitragehof geeft sedert 1990 een tijdschrift uit dat tweemaal per jaar verschijnt in een Engelse en een Franse versie : "The ICC International Court of Arbitration Bulletin"; "Le Bulletin de la Cour Internationale d'Arbitrage de la CCI". Bovendien, wordt eenmaal per jaar een speciaal thema-nummer uitgegeven.

In dit tijdschrift worden o.m. een beperkt aantal uittreksels van Arbitrale Uitspraken van de IKK gepubliceerd, evenals de verslagen van de IKK Commissie inzake Internationale Arbitrage.

3. Tevens worden sedert verschillende jaren uittreksels van een beperkt aantal Arbitrale Uitspraken van het IKK Arbitragehof gepubliceerd

(met commentaar) in het laatste kwartaalnummer van elke jaargang van de "Journal du Droit International" (Clunet) evenals in het jaarlijks verschijnende "Yearbook Commercial Arbitration" van de ICCA.

De uittreksels die van 1974 tot 1985 in de "Journal de Droit International" verschenen zijn, werden gebundeld in het boek van Sigvard Jarvin en Yves Derains, Collection of ICC Arbitral Awards/Recueil des Sentences Arbitrales de la CCI, 1974-1985, ICC Publishing S.A., Paris, Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer, Boston, 1990.

In de loop van 1994 verschijnt een nieuw boek waarin de uittreksels en commentaren gepubliceerd zullen worden, die in de "Journal de Droit International" na 1985 verschenen zijn.

4. Enkele handboeken bieden uitvoerige informatie over de arbitrage van de Internationale Kamer van Koophandel en de toepassing van het Reglement :

* Craig-Park-Paulsson, International Chamber of Commerce Arbitration, 2nd. Ed., Oceana Publications Inc., ICC Publishing S.A., 1990.

* Reiner, ICC Schiedsgerichtsbarkeit, Manz Verlag Wien, 1989. 5. Sedert 1 januari 1990 heeft de IKK eveneens een Reglement uitgevaardigd inzake "Pre-arbitral Referee"/"Référé pre-arbitral". Dit Reglement biedt de mogelijkheid om, wanneer tijdens de uitvoering van een overeenkomst een geschil ontstaat, de aanstelling te vragen van een derde persoon (de "Referee"), die de bevoegdheid heeft om bij hoogdringendheid voorlopige maatregelen uit te vaardigen. Dit Reglement kan enkel ingeroepen worden wanneer partijen de toepassing ervan schriftelijk zijn overeengekomen. De voorlopige maatregelen die de "Referee" kan uitvaardigen, zijn bindend tot wanneer hijzelf of een bevoegde instantie (rechtbank of scheidsgerecht) anders beslist.

Daarnaast beschikt de Internationale Kamer van Koophandel over een Internationaal Expertise Centrum ("Le Centre International d'Expertise de la CCI"/"The ICC International Centre for Expertise"), dat op eenvoudige aanvraag van een partij ten allen tijde (zowel voor als tijdens een arbitrageprocedure) een deskundige kan aanstellen, die de nodige vaststellingen zal verrichten. De vaststellingen van de deskundige binden de partijen niet, tenzij deze zulks uitdrukkelijk zijn overeengekomen. Voor het benoemen van de deskundige en het afhandelen van het deskundigenonderzoek kunnen de partijen contractueel de toepassing van het IKK Expertise-reglement voorzien. Sedert 1 januari 1993 is hiervan een gewijzigde versie van kracht.